

Sygn. akt II CZ 92/07

POSTANOWIENIE

Dnia 21 listopada 2007 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Stanisław Dąbrowski (przewodniczący)

SSN Antoni Górski (sprawozdawca)

SSN Dariusz Zawistowski

w sprawie ze skargi R.J.

o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem

Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 23 listopada 2004 r.,

wydanym w sprawie z powództwa R. J.

przeciwko Skarbowi Państwa - Wojewodzie [...]

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym

w Izbie Cywilnej w dniu 21 listopada 2007 r.,

zażalenia powoda na postanowienie Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 14 sierpnia 2007 r.,

**oddala zażalenie; zasądza od powoda na rzecz pozwanego
3600 (trzy tysiące sześćset zł) zwrotu kosztów postępowania
zażaleniowego.**

Uzasadnienie

Zaskarżonym postanowieniem z dnia 14 sierpnia 2007 r. Sąd Apelacyjny odrzucił wniesioną w dniu 2 czerwca 2007 r. przez R. J. skargę o wznowienie postępowania przyjmując, że powód uchybił trzymiesięcznemu terminowi do wniesienia skargi o wznowienie postępowania, biegnącemu od daty dowiedzenia się o podstawach wznowienia. Sąd uznał, że powód mógł wskazywane dowody uzyskać wcześniej, mając wiedzę o okolicznościach, które przytoczył wcześniej w kasacji, zawiadomieniu do Prokuratury, jak też we wniesionej wcześniej skardze o wznowienie postępowania z dnia 12 lipca 2006 r. Ponadto Sąd Apelacyjny uznał, że powoływane przez skarżącego podstawy wznowieniowe nie istnieją albowiem zaskarżony wyrok nie został oparty na podrobionym dokumencie, a powoływane w skardze nowe dowody nie mają istotnego znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy.

W zażaleniu na to postanowienie powód zarzucił naruszenie art. 130 § 2 k.p.c. i art. 228 § 2 k.p.c. art. 403 § 1 pkt 1 i § 2 k.p.c. art. 407 § 1 k.p.c. art. 410 § 1 k.p.c. i art. 9 k.p.c. oraz art. 58 k.c. i art. 5 k.c. przez:

- oparcie twierdzeń Sądu Apelacyjnego na nieistniejącym w znaczeniu procesowym dowodzie - piśmie procesowym z dnia 12 lipca 2006 r. (k. 1525), które jako podlegające zwrotowi (wobec nieopłacenia opłatą sądową) nie wywołuje jakichkolwiek skutków, jakie ustawa wiąże z wniesieniem pisma procesowego do sądu.
- nietrafne przyjęcie, iż powód już w dniu 4 lutego 2005 r. (data wniesienia kasacji od wyroku z dnia 23 listopada 2004 r. w sprawie I A Ca .../04) znał podstawy wznowienia powołane w skardze o wznowienia postępowania z dnia 27 czerwca 2007 r. jak również, że powołane przez powoda w skardze z dnia 27 czerwca 2007 r. dokumenty zostały przekazane powodowi wraz z pismem Urzędu Wojewódzkiego w P. z dnia 26 czerwca 2006 r.,

- nietrafne przyjęcie, iż skarga z dnia 27 czerwca 2007 r. została złożona po upływie trzech miesięcy od zakończenia postępowania upadłościowego.
- przekroczenie zakresu kognicji sądu wynikającej z treści art. 410 § 1 k.p.c.,
- rozpoznanie skargi o wznowienie postępowania na posiedzeniu niejawnym zamiast na rozprawie i odrzucenie skargi, i wniośł o jego uchylenie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga o wznowienie postępowania podlega badaniu przez sąd pod kątem dopuszczalności dwojakiego rodzaju – dopuszczalności samej skargi oraz dopuszczalności wznowienia postępowania. O dopuszczalności skargi decyduje zachowanie ustawowego terminu do jej wniesienia (art. 407 i art. 408 k.p.c.) oraz oparcie skargi na ustawowych podstawach wymienionych w art. 401, 401¹ i 403 k.p.c., natomiast badanie dopuszczalności wznowienia obejmuje ocenę zasadności skargi.

Dla rozstrzygnięcia przedmiotowego zażalenia istotne znaczenie ma ustalenie, czy powód, wnosząc w dniu 2 czerwca 2007 r. skargę o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w P. z dnia 23 listopada 2004 r., sygn. akt I ACa .../04 (k. 1643), zachował trzymiesięczny termin, wymagany do wniesienia tego nadzwyczajnego środka zaskarżenia.

Trafnie zauważył Sąd Apelacyjny, że już we wnoszonej w toku sprawy kasacji z dnia 4 lutego 2005 r. (k. 1454) ujawnione zostały przyczyny, które stanowić mogą podstawę do wznowienia postępowania. Zwrócono uwagę, że powód podnosił wówczas, że „sporządzenie zbiorczego zestawienia kosztów, na podstawie którego dokonano ustalenia kwoty 22.178.600 zł - a więc kwestia kluczowa dla niniejszego sporu, zostało dokonane nie przez osobę, która go podpisała”. W kasacji stwierdzono także, że „inwestor zastępczy działając wspólnie z pozwanym, w tajemnicy przed powodem sporządził ZZK, na podstawie którego ustalił kwotę 22.178.600 zł - która nie pokrywała się z zakresem wykonanych robót”. Do kasacji dołączone zostało oświadczenie inż. M. T. z 11 stycznia 2005 r. (k. 1459), który miał rzekomo sporządzić ZZK w kwietniu 1998 r. na kwoty 20.452.600 zł i 22.178.600 zł i w oświadczeniu tym M. T. napisał, że ZZK z kwietnia 1998 r. na wskazane kwoty zostały sfabrykowane. Powód dołączył

również kopię złożonego do Prokuratury Rejonowej zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa (k.1460), polegającego na:

- sfabrykowaniu dokumentów Zbiorczego Zestawienia Kosztów (ZZK) z kwietnia 98 na kwotę 20.452.600 zł i na kwotę 22.178.600 zł oraz sfalszowania podpisów kosztorysanta robót budowlanych inż. M. T. na obu ZZK;
- sfalszowaniu daty sporządzenia aneksu nr 3 do umowy 1/91 pomiędzy inwestorem zastępczym a inwestorem bezpośrednim;
- poświadczeniu nieprawdy w dokumencie WZSP - III - 3043/285/98 z 01 06 1998 r. Ponadto trafne jest spostrzeżenie Sądu Apelacyjnego, że w złożonym przez powoda zawiadomieniu o popełnieniu przestępstwa powołano liczne argumenty i dowody na uzasadnienie swoich twierdzeń.

We wniesionej w dniu 12 lipca 2006 r. skardze o wznowienie postępowania (k. 1525) powód podnosił argument, że wyrok został oparty na sfalszowanych (podrobionych) dwóch dokumentach Zbiorczego Zestawienia Kosztów z kwietnia/maja 1998 r. opiewających na kwoty 20.452.600 zł i 22.178.600 zł. Zwracał ponadto uwagę, że „w sprawie zostały wykryte nowe okoliczności faktyczne i środki dowodowe, które mogły mieć wpływ na wynik sprawy, a związane są z okolicznościami podrobienia przedmiotowych dokumentów, posłużenia się nimi, a także potwierdzenia nieprawdy co do ich treści, jak również wskazujące na nieważność aneksu nr 3 do umowy o powiernictwo inwestycyjne z 15 kwietnia 1991 r. nr 1/91 i działanie pozwanego w celu pokrzywdzenia powoda, a także skutkujące niedopuszczalnością obrony pozwanego w procesie zarzutem z art. 5 k.c.”. Te same argumenty zostały w znacznej mierze powtórzone w skardze o wznowienie postępowania z dnia 2 czerwca 2007 r. (k. 1643 - 1644).

Można zaobserwować swoistą gradację narastania wątpliwości i zyskiwania pewności przez powoda co do istnienia nieprawidłowości związanych z rzetelnością i autentycznością dokumentów, które zdaniem skarżącego pozostawały w związku z prowadzonym przez niego sporem sądowym. Świadomość istnienia odpowiedniej wiedzy o przyczynach wznowienia postępowania w sprawie została zarysowana już we wniesionej przez powoda skardze kasacyjnej. Jednakże rozstrzygające

znaczenie ma fakt, że stosowna argumentacja została powołana wprost w skardze o wznowienie postępowania z dnia 12 lipca 2006 r., która jako nieopłacona, podlegała zwrotowi. Należy stwierdzić, że najpóźniej w tym dniu stronie były już znane podstawy wznowienia postępowania. Powód wskazywał na okoliczności uzasadniające podejrzenie fałszerstwa dokumentów. Trzymiesięczny termin z art. 407 k.p.c. liczony od dnia 12 lipca 2007 r., tj. daty wniesienia „pierwszej” skargi o wznowienie postępowania, do dnia 2 czerwca 2007 r., tj. daty ponownego wniesienia skargi o wznowienie postępowania, został przekroczony wielokrotnie. Z tego względu twierdzenie Sądu Apelacyjnego o uchybieniu terminowi do wniesienia skargi należy uznać za prawidłowe.

Nietrafny jest argument skarżącego, że argumentacja Sądu Apelacyjnego została oparta na nieistniejącym w znaczeniu procesowym dowodzie, tj. skardze o wznowienie postępowania, która wobec nieopłacenia należną opłatą sądową, podlegała zwrotowi. Skarżący argumentował, że skorzystanie z informacji zawartych w zwróconym piśmie należy traktować jako „dowód uzyskany (wykorzystany) w sposób sprzeczny z prawem”.

Zwrócenie pisma oznacza, że nie wywołuje ono żadnych skutków procesowych. Odnosi się to jednak do skutków związanych z wniesieniem pisma i niemożliwością nadaniu mu dalszego biegu w sprawie. Pismo traktuje się jako niebyłe jedynie w znaczeniu procesowym. Chodzi w tym przypadku o bezskuteczność wniesienia, czego nie należy utożsamiać z nieistnieniem pisma, czy jego anulowaniem jako zdarzenia faktycznego. Pismo, którego braki fiskalne nie zostały uzupełnione nie może jedynie odgrywać żadnej roli z perspektywy postępowania, któremu jego wniesienia miało służyć. Zwrot nieopłaconej skargi nie niweczy skutków wiedzy strony o faktach powołanych jako podstawa wznowienia. Ponowne wniesienie skargi opartej na tych samych podstawach jest dopuszczalne pod warunkiem dochowania trzymiesięcznego terminu od dowiedzenia się o zaistnieniu tych podstaw.

Z brzmienia art. 403 § 2 k.p.c. wynika, że możliwość wznowienia postępowania zachodzi w razie późniejszego wykrycia okoliczności faktycznych lub środków dowodowych tej miary, że skorzystanie z nich mogłoby mieć wpływ

na wynik sprawy, a strona była pozbawiona możliwości powołania się na nie. Zgodnie z utrwaloną wykładnią tego przepisu „późniejsze wykrycie” okoliczności faktycznych lub środków dowodowych dotyczy takich okoliczności i środków, które istniały w czasie trwania poprzedniego postępowania, ale zostały ujawnione („wykryte”) dopiero po jego prawomocnym zakończeniu (zob. np. postanowienie SN z 12 lutego 1999 r., II CKN 1145/98, niepubl., wyrok SN z 24 listopada 2000 r., V CKN 148/00, niepubl., postanowienie SN z 17 listopada 2005 r., I CZ 125/05, niepubl.).

Nie można uwzględnić argumentu skarżącego, że nie miał możliwości uzyskania dostępu do wszystkich, posiadanych obecnie dokumentów, które mają świadczyć o zaistnieniu pewnych nieprawidłowości. Powołanie dowodu ze znajdującego się w Archiwum Urzędu Wojewódzkiego dziennika ewidencyjnego z 1998 r. (książki wpływu) nie może być traktowane, jako wykryty później środek dowodowy, z którego skarżący nie mógł skorzystać w prowadzonym wcześniej postępowaniu. Niemożność ta powinna mieć postać zobiektywizowaną, przez co należy rozumieć brak wiedzy strony o istnieniu bądź to wymienionych okoliczności, bądź też środków dowodowych, jak również obiektywnej możliwości pozyskania stosownej wiedzy. Należy stwierdzić, że strona obiektywnie miała możliwość wcześniejszego pozyskać wiedzy wynikającej z książki wpływu, co do okoliczności że strony umowy-aneksu nr 3, tj. pozwany i F. manipulowały datą zawarcia aneksu nr 3 umowy 1/91, łączącej pozwanego, jako inwestora bezpośredniego, z będącą inwestorem powierniczym spółką F. Późniejsze ustalenie znaczenia danych zawartych w tej książce nie może być rozpatrywane w kategorii wykrycia okoliczności mogących mieć wpływ na wynik sprawy w rozumieniu art. 403 § 2 k.p.c. „Wykrycie okoliczności faktycznych” nie odnosi się do okoliczności, nie dostrzeżonych przez stronę, które przy zachowaniu należytej staranności mogły zostać ustalone. Niezależnie od tego z twierdzeń samego powoda wynika, że jest to dowód jedynie pośredni, mający poświadczać, że doszło do sfalszowania dokumentów stanowiących podstawę wydania niekorzystnego dla niego wyroku, a zatem nie mogący stanowić samodzielnej podstawy wznowienia.

Trafny jest natomiast argument skarżącego dotyczący przekroczenia zakresu jego kognicji, wynikającego z treści art. 410 § 1 k.p.c. Odrzucenie skargi

o wznowienie postępowania następuje wówczas, gdy skarga nie została oparta na ustawowej podstawie wznowienia, a nie w przypadku bezzasadności podnoszonych argumentów merytorycznych. Sąd Apelacyjny w uzasadnieniu postanowienia o odrzuceniu skargi o wznowienia postępowania dokonał w pewnym zakresie merytorycznej oceny zasadności wskazywanych przez skarżącego podstaw. Sąd nie był uprawniony do oceniania, czy fakt posiadania wiedzy o okolicznościach podnoszonych przez powoda miałby wpływ na prawomocne rozstrzygnięcie co do meritum sprawy. Należy jednak stwierdzić, iż mając na względzie okoliczność, że skarga o wznowienie postępowania została wniesiona z uchybieniem ustawowego terminu, wobec czego podlegała odrzuceniu, trzeba uznać, że nawet uchybienie polegające na wykroczeniu przez Sąd Apelacyjny poza zakres przysługującej mu kognicji nie może mieć wpływu na ocenę zasadności przedmiotowego zażalenia.

W tej sytuacji Sąd Najwyższy oddalił zażalenie powoda jako nieuzasadnione (art. 394¹ § 3 k.p.c. w zw. z art. 398¹⁴ k.p.c.), zasądzając na podstawie art. 98 § 1 w zw. z art. 398²¹ koszty zastępstwa prawnego w postępowaniu zażaleniowym.